

Eleni Dimelisová: Konce katunových period v mayském kalendáři

Posudek vedoucí diplomové práce

Práce Eleni Dimelisové se zaměřuje na klasické období mayské kultury a zkoumá jeden z jejích nejtypičtějších rysů, totiž periodické slavení výročních kalendářních svátků. Tunová a zvláště k'atunová a b'ak'tunová výročí představovala významný mayský časový mezník, který byl spojen s pořizováním kalendářních záznamů a pravidelnými rituály, o jejichž podstatě toho však stále mnoho nevíme. Vzhledem k tomu, že v klasickém období bylo zvykem vztyčovat stélu u příležitosti ukončení každého tunu (a tedy i k'atunu či b'ak'tunu), existuje takových památníků obrovské množství a bylo třeba provést nějakou selekci materiálů. Slečna Dimelisová se proto rozhodla věnovat se výhradně stélám vztyčeným v Tikalu, jednom ze dvou nejvýznamnějších mayských měst klasického období. Hlavní část práce, která následuje po obecném úvodu do problematiky, se tak zabývá jednotlivými konkrétními stélami, jejich obsahem a kontextem, a obšírně tak vykládá témata, která se na nich pravidelně objevují. V krátké kapitole v závěru hlavní stati se pak Eleni Dimelisová ještě stručně dotkne fenoménu dvoupyramidových komplexů, které byly vystavěny coby „jeviště“ pro k'atunové rituály. Následuje stručný závěr.

Práce je rozhodně přínosem, jelikož se zabývá tématem, které je ve světové mayistice poměrně málo zpracované, a slečna Dimelisová se zvláště analýzy stél zhostila se značnou pečlivostí – každé jednotlivé stéle se rozsáhle věnuje, analyzuje její hlavní téma i vedlejší motivy a uvádí je do kontextu. Dozvíme se tak hodně nejen o k'atunových rituálech, ale i o životě a činech panovníků Tikalu. Oku odborníka také rozhodně nemůže ujít, jak velká práce se za textem skrývá – od samotného shromažďování materiálů přes analýzu jednotlivých ikonografických i hieroglyfických obsahů až po jejich uvedení do kontextu, vše zároveň konzultované s klasickou, ale i moderní odbornou literaturou ve třech jazycích (a aktuálnost je zvláště v mayistice, která se v posledních desetiletích vyvíjí překotnou rychlostí, naprostým základem). Vhodné stanovení tématu zároveň umožnilo zkoumat zvolený soubor pramenů skutečně do hloubky a vyhnout se tak povrchnosti, jež by hrozila při příliš velkém záběru. Z tohoto hlediska je třeba říci, že výsledná studie k'atunových stél má coby důkladná originální kompilace nezpochybnitelnou vědeckou hodnotu a může být velmi užitečná dalším badatelům zajímajícím se o stély vztyčené u příležitosti ukončování období. Text tak rozhodně splňuje a dokonce snad i přesahuje nároky kladené na diplomové práce. Je rovněž v pořádku po formální stránce – a až na zanedbatelné drobnosti i po stránce jazykové.

Potud jednoznačná pozitiva. Naneštěstí je však znát, že pečlivost, se kterou se autorka věnovala hlavní stati, se v závěru poněkud vyčerpala – zhruba poslední čtvrtina práce působí poněkud uspěchaným a nedotaženým dojmem. Především, pasáž o dvoupyramidových komplexech je v kontrastu s hlavní kapitolou o stélách pojata příliš stručně, navíc většinu místa v ní zabírá výklad základních a obecně známých věcí týkajících se mayské kosmologie, takže na samotné dvoupyramidové komplexy zbývají jen dva tři odstavce a mnoho se tak o nich nedozvíme. Příliš velký prostor věnovaný obecnostem je ostatně problém celého textu, byť v poslední kapitole se to projevuje nejvíce – základní věci (jako prolegomenální pasáže o míčové hře, lidských obětech apod.) by bylo snad lépe přesunout do úvodu, protože jejich vložení do hlavní stati text výrazně ztrácí přehlednost a čtenář musí na jejich konci složitě listovat, aby zjistil, na co vlastně autorka. Druhým problematickým bodem je pak příliš stručný závěr – Eleni Dimelisová vlastně pouze krátce a bez dalšího vyjmenuje motivy, které se na stélách objevily, a konstatuje, že o k'atunových rituálech toho

moc nevíme. Přitom materiály, které nasbírala, by ji opravňovaly k závěrům mnohem rozmáhlejšími, jež by dokázaly k'atunové rituály charakterizovat daleko lépe.

Nicméně i přesto, že práce nese jasné stopy velkého spěchu při dokončování, je třeba hodnotit ji jednoznačně kladně. Všeobecně vzato rozhodně splňuje veškerá kritéria, která na ni jsou kladená, a z toho důvodu i přes výše uvedené výhrady navrhuji hodnotit ji jako **výbornou**.

Mgr. Zuzana M. Kostičová, Ph.D.
Katedra religionistiky HTF UK
3. září 2014